ఋణానుబంధం

ఆకాశంలో దట్టమైన నల్లని మేఘాలు నలుమూలలా వ్యాపించి చినుకులు పడనారంభించాయి. "బయలుదేరినప్పుడు ఎండ! కొద్ది సేపటిలోనే సడన్‌గా వర్షం! ఏమిటో ఈ ఛేంజి! ఏదిఏమైనా వర్షం పెద్దదవకముందే ఇల్లు చేరుకుంటే ఎంతో బాగుండును" అనుకొని "కాస్త స్పీడుగా పోనీ!" అని డ్రైవర్ని హెచ్చరించాలనుకుంది మందాకిని.

కాని ఆమె మిన్నకుండిపోయింది. కారణం వర్షంతోపాటు గాలి కూడా ఉధృతంగా వుండటంవల్ల ముందున్న రోడ్డు ఏమీ కనిపించడంలేదు.

మందాకిని ఆరోజు ఉదయం తన పదినెలల కొడుకు ప్రశాంత్‌ని తీసుకొని కారులో తన ఫ్రెండ్ ఇందిర ఇంట్లో ఫంక్షన్‌కి వైజాగ్ వెళ్ళింది.

సాయంత్రం వరకూ ఫ్రెండ్‌తో సరదాగా గడిపి తిరుగు ప్రయాణమైంది. అయితే అనుకోకుండా ఈ వర్షం. ప్రశాంత్ మంచి నిద్రలో వున్నాడు.

"వాడు నిద్రనుండి లేస్తే పాలకోసం ఏడుస్తాడు. పాలు బాటిల్లోపోసి రడీ చేద్దా"మనుకుంది. ఫ్లాస్కు మూత తీసింది. అందులో పోసిన వేడి పాలు విరిగిపోయి వుండటం చూసి కాస్త విసుక్కుంది.

"ఇంకా సుమారు అరగంట ప్రయాణం! వర్షంలేకుంటే ఈ పాటికి ఇల్లు చేరుకొని వుందుము!" అనుకుంది.

"అయితే అంతలో దూరంలో ఎక్కడో పిడుగుపడింది. ఆ శబ్దానికి ప్రశాంత్ త్రుళ్లిపడి కళ్ళు తెరచి ఏడుపు లంకించుకున్నాడు. మందాకిని కొడుకుని భుజం మీద వేసుకుని సముదాయించబోయింది. వాడు ఏడుపు ఆపలేదు.

పాలు విరిగిపోయిన విషయం డ్రైవర్‌కి చెప్పి సాధ్యమైనంత త్వరగా డ్రైవ్ చేయమంది. డ్రైవర్ స్పీడు పెంచాడు. అయితే వారికి మరోపది కిలోమీటర్ల దూరంలో గమ్యస్థానముందనగా కారు రెండు జర్కులిచ్చి సడన్‌గా ఆగిపోయింది.

"ఏమైంది?" అంది ఆతృతగా.

"చూస్తాను అమ్మా!" అని బోనెట్ లివర్ లాగేడు.

వర్షం జోరుగానే పడుతోంది. డ్రైవర్ డోర్ తెరిచేసరికి ఒక్కమారు వర్షపు జల్లు లోనికి వచ్చింది. పది గజాల దూరంలో రోడ్డుకు ఎడమ ప్రక్క "గురూజీ" ఆశ్రమం చూసేడు.

"మేడమ్! ప్రక్కనే గురూజీ ఆశ్రమం వుంది. పాలు దొరుకుతాయేమో అడగమంటారా?" అన్నాడు.

"సరే కనుక్కో!" అంది మందాకిని.

డ్రైవర్ పరుగుపరుగున ఆశ్రమానికి వెళ్ళాడు. అతను వెళ్ళేసరికి అక్కడ పాతిక మంది స్త్రీలు, పదిమంది పురుషులు కూర్చుని వున్నారు.

గురూజీ వారికి సుందరకాండ పురాణం వినిపిస్తున్నారు.

గురూజీకి డ్రైవర్ నమస్కరించి విషయం చెప్పేడు. గురూజీ సమాధానం చెప్పేంతలో ఒకామెలేచి గోడ వారనున్న రెండు గొడుగులు, టార్చ్‌లైటు తీసుకుని గబగబకారు చెంతకు వెళ్ళి "రండమ్మ గోరూ! బిడ్డను ఇటు దెండి!" అని మందాకినికి ఒక గొడుకు ఇచ్చి ఆమె చేతిలో ఏడుస్తున్న బిడ్డను అందుకొని ఆమెను ఆశ్రమంలోనికి తీసుకొని వచ్చి గురూజీకి ఇచ్చింది. ప్రశాంత్ గురూజీ ముఖంలోకి చూసి టక్కున ఏడుపు ఆపివేసేడు. గురూజీ ముఖంలోకి చూసి టక్కున ఏడుపు ఆపివేసేడు. గురూజీ వాడిని ఒడిలో పడుకోపెట్టుకున్నారు.

మందాకిని ఒకచేత్తో గొడుగు రెండో చేత్తో పిల్లాడి సామాన్లు వున్న బాస్కెట్ పట్టుకొని వచ్చింది. అంతలో ఒకామె వచ్చి మందాకిని చేతిలో గొడుగు, బాస్కెట్ అందుకొని ఆమెను హాలులోకి తీసుకొని వెళ్ళింది.

హాలు నలుమూలలా చూసింది మందాకిని. సుమారు వందమంది విశాలంగా కూర్చోగల హాలది. హాలుకి ప్రక్కగా మూడు గదులున్నాయి. హాలులో ఒక ప్రక్క గోడకు ఆనుకొని ఆరు అడుగుల వెడల్పు తొమ్మిది అడుగుల పొడవు, రెండు అడుగుల ఎత్తువున్న తిన్నె వుంది. దానిమీద తుంగచాప పరిచి వుంది. దర్భాసనంపైన చిత్రాసనం వేసి దానిమీద గురూజీ కూర్చున్నారు. అతి ముందు వ్యాసపీటం దానిమీద తెరచిన పుస్తకం వుంది. అతని వెనుక షెల్ఫ్‌లో రెండు అరలలో పుస్తకాలు, మిగిలిన రెండు అరలలో సీసాలు. వాటిలో పలు రకాల మూలికలున్నాయి.

గురూజీ వయస్సు 70 సంవత్సరాలు. మనిషి దృఢంగా వున్నారు. పసిమి రంగు దేహం, పట్టుకుచ్చులాంటి తెల్లనిగడ్డం, నుదుట చిన్న విబూది రేఖలు, పంచ, కంటి మెడలాల్చీ. మెడలో రుద్రాక్షమాల, ముఖంలో చక్కటి తేజస్సు వుంది. ప్రశాంత్ ఆకలి మరచి ఏడుపు ఆపి గురూజీతో ఊసులాడడం చూసి ఆశ్చర్యపడింది. మందాకిని ఆయనకు నమస్కరించింది.

"అమ్మగోరూ ఇటు దుక్కురండి! పాలు ఎచ్చబెట్టినాను!" అని అటు ప్రక్క వున్న గదిలోనికి మందాకినిని తీసుకొని వెళ్ళిందొకామె.

ఒక స్టీలుగ్లాసు నిండా వేడిపాలు ఒక బల్లమీద వున్నాయి. ప్రక్కనే ఒక ఖాళీగ్లాసు. పంచదార డబ్బా, స్పూన్, పిల్లాడి సామాన్ల బాస్కెటు వున్నాయి. మందాకిని పాలు చల్లార్చి కొద్దిగా గ్లూకోజ్ కలిపి బాటిల్‌లో పోసింది.

"బాబును దీసుగొస్తాను" అని గురూజీ ఒడిలోవున్న ఉన్న పిల్లాడిని అందుకోబోయింది. ప్రశాంత్ ఏడుపు ముఖం పెట్టాడు. గురూజీ బాబును బుజ్జగించి "పాలు తాగిరా ఆడుకుందాం" అని బాబును ఆమెకు అందించేరు.

కిసాన్ టార్చి గొడుగులు పట్టుకొని డ్రైవర్‌కి హెల్ప్ చెయ్యడానికి ఇద్దరు వ్యక్తులు కారు వద్దకు వెళ్ళారు.

బాబు పాలు త్రాగేవరకు రెండు కొబ్బరి బొండాలు కొట్టి మందాకినికి ఇచ్చేరు. ఒక ప్లేటులో బొప్పాయి పండు ముక్కలు, పనసతొనలుంచి ఆమెను తినమని బలవంతం చేసేరు. వారి ఆప్యాయత అభిమానానికి ఎంతో చలించిపోయింది. మందాకిని గురూజీ గురించి ఆశ్రమం గురించి వారిని అడిగింది.

సీతారాంనరంలో సమితి ప్రెసిడెంట్ గ్రామంలోని మోతుబర్లు చక్కటి రామాలయం కట్టించేరు. ఆలయంలో రామాయణం పురాణం చెప్పించాలనే కోరిక కలిగింది ఊర్లో జనానికి. సమితి ప్రెసిడెంటు అల్లుడు తనకు చదువు చెప్పిన గురువుగారు కరుణాకరం మాస్టారు ఉభయభాషాకోవిదులని, వారు వాల్మీకి రామాయణం పురాణం చక్కగా చెప్పగలరని వారిని తీసుకొచ్చేడు.

కరుణాకరం మాస్టారి కంఠ మాధుర్యం పామరులను సహితం ఆకట్టుకునే విధంగా ఉంటుంది. వారి కథాగానం ఊరి జనాన్ని ముగ్ధులను చేసింది. అతనిని అందరూ గురూజీ అని పిలువనారంభించేరు. గురూజీకి ఆయుర్వేదం మూలికావైద్యంలో గొప్ప అనుభవముంది. ఆ గ్రామ సర్పంచ్‌కి జాండీస్ సమయం చేసేరు. గురూజీకి బంధువులు. నా అనే వారు లేరని విన్నారు. ఆయన్ని తమ ఊర్లోనే వుండిపోవాలని బలవంతం చేసేరు. వారికి కావాల్సిన భోజన వసతి సౌకర్యాలు కల్పిస్తామన్నారు.

గ్రామానికి ముందు జీవగెడ్డ ప్రక్కన రెండు ఎకరాల స్థలం మధ్యలో ఆశ్రమం కట్టించారు. ఆశ్రమం చుట్టూ ముళ్ళ తీత కంచె వేసారు. ఖాళీ స్థలంలో కొబ్బరి, మామిడి, జామ, పనస, నిమ్మ మొక్కలు, కాయకూరల మొక్కలు, పూలమొక్కలు

వేయించారు. మోటారు ద్వారా నీరు మొక్కలకు ఏర్పాటు చేసి తోట పనివారిని నియమించేరు. ఆవరణలో ఒక ప్రక్క ఔషథాలకు ఉపయోగపడే వందరకాల మొక్కలు చుట్టుపక్కల కొండకోనల నుండి సేకరించి నాటించేరు. ఆశ్రమం ముందు అరుగుల మీద వివిధ సైజులలో కాల్వలున్నాయి.

గత ఎనిమిది సంవత్సరాలుగా గ్రామ ప్రజలకు గురూజీ మాట వేదవాక్కు. ప్రతిదినం వారికి గురూజీ రామాయణం, భారతం, భగవద్గీత ఏదో ఒకటి చదివి వినిపిస్తుంటారు. పిల్లలకు భగవద్గీత శ్లోకాలు నేర్పిస్తున్నారు. గ్రామ ప్రజలందరికీ చదవడం. రాయడం నేర్పారు. వారికి కావాల్సిన వైద్య సదుపాయాలు అందించడమేగాక అందరూ ఆరోగ్య సూత్రాలు పాటించేలా చూస్తున్నారు. ఆశ్రమంలోని ఫలసాయం ఊరిప్రజల కోసమే వినియోగిస్తారు. గురూజీ ఎవరివద్దా దేనికీ డబ్బు స్వీకరించరు. ఆయనకు కావాల్సిన సదుపాయాలన్నీ ఆ గ్రామ ప్రజలే సమకూర్చుతున్నారు. ఆశ్రమానికి వచ్చేవారికి సదుపాయాలు గ్రామస్థులే చూస్తున్నారు.

ఈ విషయాలన్నీ మందాకిని తెలుసుకుంది. వర్షం తెరిపిచ్చింది. డ్రైవరు వచ్చి కారు బాగుపడిన విషయం చెప్పేడు. మందాకిని గురూజీకి నమస్కరించి వారి దీవెనలు పొంది కొడుకుని తీసుకుని బయలుదేరింది. ఆడవారంతా కారు వరకూ వచ్చి ఆమెకు వీడ్కోలు ఇచ్చేరు.

ప్రతాప్ రావుగారి ఏకైక కుమార్తె మందాకిని. మందాకిని డిగ్రీ చదువుతున్నప్పుడు తరచు ఆమె స్నేహితురాలు ఇందిర ఇంటికి వెళ్తుండేది. ఇందర ఇంట్లో మేడ మీద రాంప్రసాద్ అద్దెకుంటున్నాడు. అతని అందం, పర్సనాల్టీ, సభ్యతకు మందాకిని ఆకర్షితురాలయింది. అతను కూడా మందాకిని ఆకర్షితురాలయింది. అతను కూడా మందాకిని అందానికి దాసుడయ్యాడు. ప్రతాప్‌రావు గారి ఆరోప్రాణం మందాకిని. ఆమె కోరిక కాదనలేరు.

ఇందిర తల్లిదండ్రులను రాంప్రసాద్ గురించి వివరాలడిగేరు.

"రాంప్రసాద్ గత నాలుగేళ్ళుగా తమ ఇంట్లోనే అద్దెకుంటున్నాడని, అతనికి తల్లిదండ్రులు, తోబుట్టువులు, బంధువులు లేరని, కుర్రాడు యోగ్యుడు, బుద్ధిమంతుడు" అని చెప్పారు. 'అంతేకాదు మా ఇందిరకు మేనరికం వుంది లేకుంటే మా అమ్మాయినిచ్చేవాళ్ళం!" అన్నారు.

ప్రతాప్ రావుగారికి రాంప్రసాద్ పనిచేస్తున్న కంపెనీ ఎం.డి. మంచి ఫ్రెండ్. అతడిని రాంప్రసాద్ గురించి అడిగేరు.

"రాంప్రసాద్ మా కంపెనీలో సేల్స్ మేనేజర్‌గా గత మూడేళ్ళుగా పనిచేస్తున్నాడు. చురుకైన వ్యక్తి, వర్క్ మైండెడ్ పర్సన్. అతని చాతుర్యంవల్ల మా సేల్స్ ఇంప్రూవ్ అయ్యాయి. త్వరలో అతనికి జోనల్ మేనేజర్‌గా ప్రమోషన్ ఇవ్వబోతున్నాం!" అని చెప్పాడు.

ప్రతాప్‌రావుగారు తమ కూతుర్ని రాంప్రసాద్‌కిచ్చి వివాహం జరిపించారు. అయన నెల రోజుల క్రితమే హైదరాబాదు నుండి వైజాగ్ బదిలీమీద వచ్చారు.

మందాకిని గురూజీ గురించి, వారి ఆశ్రమం గురించి తల్లిదండ్రులకు చెప్పింది. మరొకమారు పగటిపూట ఆశ్రమం చూడాలనిపించి తల్లిదండ్రులను ఒప్పించి బయల్దేరదీసింది.

ఆశ్రమం ఆవరణలోని మొక్కలు చూసి ముచ్చటపడ్డారు మందాకిని మదర్ భవానీదేవిగారు. వారు హాల్లో అడుగుపెట్టేసరికి అక్కడ అరవంద మంది గ్రామప్రజలు కూర్చుని ఉన్నారు. వారి ముందు పదిమంది పిల్లలు నిల్చుని వున్నారు. గురూజీవారి చేత భగవద్గీత శ్లోకాలు చదివిస్తున్నారు.

మందాకిని గురూజీకి నమస్కరించి తల్లిదండ్రులను పరిచయం చేసింది. గురూజీని చూసి ప్రశాంత్ కేరింతలు కొడుతున్నాడు. గురూజీ వారిని దీవించి కూర్చోమని కుశల ప్రశ్నలు వేసేరు.

ప్రతాప్‌రావు గారు గురూజీ ముఖంలోకి క్షణకాలం నిశితంగా చూసి పరిసరాలను కేజువల్‌గా గమనిస్తూ గురూజీ ఊరు, పేరు, ఆయన వివరాలు అడిగి తెలుసుకున్నారు.

"మీరు సుమారు పన్నెండు సంవత్సరాల క్రితం శ్రీకాకుళంలో టీచర్‌గా జాబ్ చేసి రిటైర్ అయ్యేనన్నారు కదూ?"

గురూజీ అవునని తలపించించేరు.

"మీ రిటైర్‌మెంట్ బెనిఫిట్స్ మొత్తం సొమ్ము రెండు లక్షల రూపాయలు మీ అబ్బాయి కాజేసి పరారయ్యేడు! అవునా?" అన్నాడు.

ప్రతాప్ రావుగారి మాటలకి గురూజీయే గాక అక్కడున్న వారందరూ షాక్ అయ్యారు.

"అంతేకాదు వార్తవిని మీకు హెల్ప్ చేద్దామనుకొనివచ్చిన వారెవరికి మీరు సహకరించలేదు. మీ అబ్బాయి మీద రిపోర్టివ్వలేదు.

"ఋణానుబంధ రూపేణ పశుపత్ని సుతాలయా,

ఋణక్షయే క్షయం యాన్తికాతతత్ర పరివేదనా!" అని చెప్పి వచ్చిన వారినందరినీ సమాధానపరిచేరు" అవునా.

"చూడండి ఆ ఫోటోలో మీ ప్రక్కన వున్న ఫోటో చేతిలోనికి తీసుకొన్నారు. అయనకు గత స్మృతులు నెమరుకొచ్చాయి.

గురూజీ తన ఏకైక కొడుకుని తల్లిలేనిలోటు కనపడనీయకుండా పెంచి డిగ్రీ వరకు చదువుచెప్పించేరు. రిటైర్ అయ్యాక శేష జీవితం ప్రశాంతంగా గడిపేందుకు సొంత ఇల్లు వుండాలని కొనడానికి బేరం చేసి అడ్వాన్స్ ఇచ్చారు. ఆయన కూడబెట్టిన సొమ్ము రిటైర్‌మెంట్ బెనిఫిట్స్ మొత్తం రెండు లక్షలు డ్రా చేసి పెట్టారు. రిజిస్ట్రేషన్ రోజు ఉదయం అతని కొడుకు ఆ సొమ్ము తీసుకుని పరారయ్యాడు. నేటి వరకూ వాడి జాడలేదు. స్నేహితులు, హితులు ఎంత చెప్పినా కొడుకు మీద రిపోర్టివ్వలేదు. "ఋణానుబంధం తీరిపోయింది" అన్నారు.

ప్రతాప్‌రావుగారు గురూజీ చేతిలో ఫోటో అందుకుని దానిని భార్యకు , కూతురుకీ చూపించేరు. మందాకిని ఫోటోలోని వ్యక్తిని గుర్తించి మూర్ఛపోయింది. అతను ఆమె భర్త రాంప్రసాద్.

('సుప్రభాతం' వారపత్రిక, 22 డిసెంబరు 2001) ✪